

Jeremia 28

1 Het gebeurde in hetzelfde jaar, aan het begin van het koningschap van Zedekia, de koning van Juda, in het vierde jaar, in de vijfde maand, dat de profeet Hananja, de zoon van Azzur, die uit Gibeon kwam, voor de ogen van de priesters en van heel het volk in het huis van de HEERE tegen mij zei:

2 Zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël: Ik zal het juk van de koning van Babel breken!

3 Binnen twee volle jaren breng Ik alle voorwerpen van het huis van de HEERE naar deze plaats terug, die Nebukadnezar, de koning van Babel, uit deze plaats heeft meegenomen en naar Babel heeft gebracht.

4 Ook breng Ik Jechonia, de zoon van Jojakim, de koning van Juda, en alle ballingen van Juda die in Babel zijn gekomen, naar deze plaats terug, spreekt de HEERE, want Ik breek het juk van de koning van Babel.

5 Toen zei de profeet Jeremia tegen de profeet Hananja voor de ogen van de priesters en voor de ogen van heel het volk, die in het huis van de HEERE stonden

6 – toen zei de profeet Jeremia: Amen, zo doe de HEERE! Moge de HEERE de woorden die u geprofeteerd hebt, bevestigen door de voorwerpen van het huis van de HEERE en door alle ballingen uit Babel terug te brengen naar deze plaats.

7 Maar luister toch naar dit woord, dat ik spreek ten aanhoren van u en ten aanhoren van heel het volk:

8 De profeten die vóór mij en vóór u vanouds geweest zijn, die hebben tegen vele landen en tegen grote koninkrijken geprofeteerd van oorlog, van onheil en van pest.

9 Maar van de profeet die profeteert van vrede, als het woord van die profeet uitkomt, van die profeet zal erkend worden dat de HEERE hem in waarheid heeft gezonden.

10 Toen nam de profeet Hananja het juk van de nek van de profeet Jeremia af en brak het.

11 En Hananja zei voor de ogen van heel het volk: Zo zegt de HEERE: Zo zal Ik binnen twee volle jaren het juk van Nebukadnezar, de koning van Babel, van de nek van alle volken breken. En de profeet Jeremia ging zijns weegs.

12 Toen kwam het woord van de HEERE tot Jeremia, nadat de profeet Hananja het juk van de nek van de profeet Jeremia had gebroken:

13 Ga tegen Hananja zeggen: Zo zegt de HEERE: Jukken van hout hebt u gebroken, nu zult u in plaats daarvan jukken van ijzer maken.

14 Want zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël: Ik heb een juk van ijzer gelegd op de nek van al deze volken, om Nebukadnezar, de koning van Babel te dienen, en zij zullen hem dienen, ja, Ik heb hem ook de dieren van het veld gegeven.

15 Toen zei de profeet Jeremia tegen de profeet Hananja: Luister toch, Hananja, de HEERE heeft u niet gezonden. Ú echter hebt dit volk op leugen doen vertrouwen.

16 Daarom, zo zegt de HEERE, zie, Ik ga u wegwerpen van de aardbodem. Dit jaar sterft u, omdat u hebt opgeroepen afvallig te worden van de HEERE.

17 En de profeet Hananja stierf in datzelfde jaar, in de zevende maand.

Wil de echte profeet opstaan?

In Jeremia 28 krijgt de geschiedenis van Jeremia 27 nog een staartje. Wat wil het geval? In Jeremia 27 richt Jeremia zich tot de volksvertegenwoordigers van de omliggende landen. Die zijn in Jeruzalem bijeen om te kijken of en gezamenlijk militair optreden tegen de overheersing door koning

Nebukadnezar van Babel, een optie is. Jeremia moest van God een aantal jukken maken en die uitdelen en meegeven aan de gezanten van Moab en Ammon en Sidon enz. Jeremia richt zich bij zijn rondgang door Jeruzalem niet alleen tot de afgezanten, maar ook tot zijn eigen koning Zedekia en tot de priesters. Zo kun je hem op dezelfde dag aantreffen bij het gebouw waar de regeringsleiders een conferentie houden in Jeruzalem, maar hij verschijnt ook bij het koninklijke paleis in Jeruzalem en later op het tempelplein waar veel priesters en profeten, maar ook het volk ruimschoots vertegenwoordigd is. Jeremia moet zich van God dus richten tot de afgezanten en de koning en de priesters. Hij doet dat echt als profeet van de HEERE, de God van Israël. De HEERE laat Zijn eigen volk maar ook de buurvölker door middel van Zijn profeet waarschuwen om vooral niet in opstand te komen tegen Nebukadnezar de koning van Babel. Er doet zich echter een probleem voor. Het probleem is dat Jeremia niet de enige is die zich bemoeit met de actuele politiek. Er zijn er tientallen – profeten, zieners en waarzeggers enz – die hun mening ten beste geven. De een weet nog beter wat de koning moet doen dan de ander. Daar komt nog iets bij. Ze beweren allemaal dat ze hun inzicht te danken hebben aan een bijzonder geestelijk of spiritueel inzicht. Ze beschikken volgens eigen zeggen allemaal over geheime – voor gewone mensen niet vrij toegankelijke – informatie uit de andere wereld. Ze, dat zijn dan – wat de andere volken betreft – de *profeten, waarzeggers, droomuitleggers, wolkenchouwers en tovenaars*. Jeremia 27:9 Het pleit voor Israël dat bij hen alleen sprake is van *profeten*. Het blijken dan wel *valse profeten* te zijn maar goed, het zijn dan toch profeten en geen andere obscure types die de HEERE streng verboden heeft in Deuteronomium 18:9-13 *Onder u mag niemand gevonden worden die zijn zoon of zijn dochter door het vuur laat gaan, die waarzeggerij pleegt, die wolken duidt of aan wichelarij doet, die een tovenaars is, die bezweringen doet, die een dodenbezweerder of een waarzegger raadpleegt, of die de doden raadpleegt. Want iedereen die zulke dingen doet, is een gruwel voor de HEERE. En vanwege deze gruweldaden verdrijft de HEERE, uw God, deze volken van voor uw ogen uit hun bezit. Oprecht moet u zijn tegenover de HEERE, uw God.* Voor de gewone mensen moet het buitengewoon lastig geweest zijn om uit te maken wie er nu gelijk had?

Wie is de profeet van de HEERE?

De waarheid botst met de leugen.

Er waren nog al wat problemen die Jeremia het hoofd moest bieden. Het is al voorbij gekomen: Er waren veel meer politieke adviseurs dan hij. Daar kwam – zoals we al zagen – bij dat al die adviseurs pretendeerden hun advies van God zelf te hebben. En dan volgt nu het grootste probleem: Al die spirituele adviseurs stonden vierkant achter het regeringsbeleid om gezamenlijk het juk van Babel van zich af te werpen. Jeremia was de enige profeet die met een ander verhaal kwam. Hij zei: ‘Als ik God goed heb begrepen, moet u zich buigen onder het juk van Babel en niet proberen om het af te werpen.’ Om die reden had hij een aantal jukken gemaakt die hij als *profetische handeling* zelf om zijn nek droeg. Hij gaf die jukken mee met de afgevaardigden van de koningen van de omliggende volken. Ook – en dat brengt de verbinding met Jeremia 28 tot stand – riep Jeremia de koningen en de

priesters op zich niets aan te trekken van die andere profeten en spirituele figuren. Dat hakte er wel in natuurlijk. Jeremia zei namens de HEERE in Jeremia 27:9 *U dan, luister niet naar uw profeten, naar uw waarzeggers, naar uw dromers, naar uw wolkenduiders en naar uw tovenaars, die tegen u zeggen: U mag de koning van Babel niet dienen.* De andere ‘profeten’ spraken volgens Jeremia helemaal niet namens God. Volgens hem ‘stonden ze te liegen alsof het gedrukt stond.’ Laten we nog maar eens luisteren naar wat Jeremia in het vorige hoofdstuk tegen de priesters zei. Jeremia 27:16,17 *Ook tot de priesters en heel dit volk sprak ik: Zo zegt de HEERE: Luister niet naar de woorden van uw profeten, die tegen u profeteren: Zie, de voorwerpen van het huis van de HEERE worden nu snel uit Babel teruggebracht, want zij profeteren u leugen. Luister niet naar hen. Dien de koning van Babel, en u zult leven. Waarom zou deze stad tot een puinhoop worden?* Jeremia maakt de andere profeten uit voor *leugenaar*. Dat komt omdat hij diep overtuigd was van de waarheid van zijn missie. De waarheid verdraagt de leugen niet. Het is vrij duidelijk dat de ‘profeet’ Hananja – die we in Jeremia 28 tegenkomen – door de opstelling van de profeet Jeremia geprikkeld is en de confrontatie met hem zoekt. Een botsing kan niet uitblijven. Die komt er dan ook in Jeremia 28. Hananja speelt op de man en niet op de bal. Hij neemt het op tegen Jeremia zelf. Jeremia 28:1 *zei de profeet Hananja uit Gibeon, (..) tegen mij.* Het verhaal van Jeremia 27 en 28 speelt op dezelfde dag. Jeremia heeft op het tempelplein het juk nog om zijn nek. Ook gaat het nog steeds om dezelfde discussie: Hoe gaat het aflopen met Babel: ‘Moeten we het juk dragen of van ons werpen?’

Moeten we het juk dragen of van ons werpen?

De ware en de valse profeet tegenover elkaar

In Jeremia 28 zien we een regelrechte confrontatie tussen twee profeten: Hananja en Jeremia. Beiden beweren namens God te spreken. Uit hun manier van praten is niet op te maken wie de echte profeet is en wie de valse. Ze gebruiken dezelfde termen. Ook Hananja beweert een boodschap van de HEERE door te geven. Hananja zegt in Jeremia 28:2-4 *Zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël: Ik zal het juk van de koning van Babel breken! Binnen twee volle jaren breng ik alle voorwerpen van het huis van de HEERE naar deze plaats terug, die Nebukadnezar, de koning van Babel, uit deze plaats heeft meegenomen en naar Babel heeft gebracht. Ook breng ik Jechonia, de zoon van Jojakim, de koning van Juda, en alle ballingen van Juda die in Babel zijn gekomen, naar deze plaats terug, spreekt de HEERE, want ik breek het juk van de koning van Babel.* In Jeremia 28:14 gebruikt Jeremia precies hetzelfde idioom. Hij noemt God met dezelfde namen; *Zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël.* Ook Jeremia voert de HEERE al sprekende in als God zegt: *Ik heb een juk van ijzer gelegd op de nek van al deze volken.*

Wie heeft het in de kerk bij het rechte eind?

Wat moet je daar nu mee als leek, als gewoon kerklid? De ene dominee zegt dit en de ander precies het tegenovergestelde en beiden beweren namens God te spreken. Lastig. We moeten ons hierover overigens niet te grote zorgen maken. Gelovige mensen laten zich niet ringeloren. De ware gelovige weet echt wel wat van God komt en wat niet. Dat is een belofte. 1 Johannes

2:26,27 *En wat u betreft, de zalving die u van Hem hebt ontvangen, blijft in u, en u hebt het niet nodig dat iemand u onderwijst; maar zoals deze zalving u onderwijst met betrekking tot alle dingen – en die zalving is waar en is geen leugen – en zoals ze u heeft onderwezen, zo moet u in Hem blijven.* Wellicht is het iets minder gemakkelijk dan men denkt, maar met Gods hulp zouden we daar uit moeten kunnen komen. Dus daar hoeven we niet echt over in te zitten.

Een ding is duidelijk: Er kan er maar één de waarheid spreken. De vraag is alleen: ‘Wie is de leugenaar: Hananja of Jeremia?’ Ze staan diametraal tegenover elkaar. De profeet Hananja beweert namens God te spreken en zegt dat de tempelschatten binnen twee jaar terugkomen. De profeet Jeremia beweert ongeveer het tegenovergestelde: ‘Als Juda en Jeruzalem zich niet bekeren gaat de rest van de tempelschatten en de mensen ook in ballingschap.’

Tegenover elkaar als kat en hond

Profeten van de HEERE zijn meestal onheilsprefeten.

Het wordt buigen of barsten. Jeremia gaat geen stap aan de kant. Hij gaat in de tegenaanval. Hananja hamert op het aambeeld van de hoop want – zoals we allemaal weten – *hoop doet leven*. Deze profeet voorziet in de nabije toekomst een gunstige wending voor het volk en de priesters en de dienst aan God. De kostbaarheden die Nebukadnezar uit de tempel in Jeruzalem heeft gestolen zouden binnen twee jaar terug zijn. Ook de vorige koning Jechonja zou met zijn gevolg Jeruzalem weer zien. Jeremia 28:3,4 *Binnen twee volle jaren breng Ik alle voorwerpen van het huis van de HEERE naar deze plaats terug, die Nebukadnezar, de koning van Babel, uit deze plaats heeft meegenomen en naar Babel heeft gebracht. Ook breng Ik Jechonia, de zoon van Jojakim, de koning van Juda, en alle ballingen van Juda die in Babel zijn gekomen, naar deze plaats terug, spreekt de HEERE, want Ik breek het juk van de koning van Babel.* Jeremia komt niet direct met een reactie namens God, maar kan niet nalaten zelf te reageren. ‘Wie zou dat niet willen’, zegt Jeremia. ‘Het zou geweldig zijn als dat gebeurde wat u zegt, Hananja, zegt Jeremia. Hopelijk gaat het zo.’ Jeremia 28:5,6 *Toen zei de profeet Jeremia tegen de profeet Hananja voor de ogen van de priesters en voor de ogen van heel het volk, die in het huis van de HEERE stonden – toen zei de profeet Jeremia: Amen, zo doe de HEERE! Moge de HEERE de woorden die u geprofeteerd hebt, bevestigen door de voorwerpen van het huis van de HEERE en door alle ballingen uit Babel terug te brengen naar deze plaats.* Het klinkt een beetje cynisch en zo is het waarschijnlijk ook wel bedoeld. Iedereen gunt de ander het beste. De vraag is

alleen of het reëel is te verwachten dat deze wens bewaarheid wordt. Als je de profeten mag geloven die vóór Jeremia en Hananja optraden, dan zou je denken van niet. Dat waren niet zulke vrolijke jongens. Profeten als Hosea en Amos en Micha en Jesaja waren wat je noemt *onheilsprofeten*. In dat opzicht bevindt Jeremia zich in goed gezelschap. Je kunt van hem zeggen wat je wilt, maar – je moet hem denk ik wel gelijk geven – de ware profeten van de HEERE hadden vaak meer onheil dan heil in hun boodschap. Zeker, het heil ontbreekt niet – ook niet bij Jeremia – maar het oordeel en de rampen die Jeremia voorzegt namens God liegen er niet om. Jeremia brengt dit in tegen Hananja. Jeremia 28:7-9 *Maar luister toch naar dit woord, dat ik spreek ten aanhoren van u en ten aanhoren van heel het volk: De profeten die vóór mij en vóór u vanouds geweest zijn, die hebben tegen vele landen en tegen grote koninkrijken geprofeteerd van oorlog, van onheil en van pest.* Jeremia zegt zo iets als: ‘Hananja, u profeteert van voorspoed en vrede. Goed we willen niet alles van te voren uitsluiten. Maar een positieve toekomst verwachting is wel heel erg uitzonderlijk. We zullen moeten afwachten of uw woorden uitkomen. Over een paar jaar zullen we het weten.’ Jeremia 28:9 *Maar van de profeet die profeteert van vrede, als het woord van die profeet uitkomt, van die profeet zal erkend worden dat de HEERE hem in waarheid heeft gezonden.* Jeremia had wel een punt.

Conflict van de profeet Jeremia met de profeet Hananja op het tempelplein

Als je er met woorden niet uitkomt

Jeremia zei: ‘Beoordeel zelf wie er gelijk heeft. Ik bevind mij in goed gezelschap. Mijn boodschap is in lijn met profeten als Amos en Hosea en Micha en Jesaja. Dat zijn allemaal erkende profeten in hun tijd.’ Misschien herinnert u zich nog wel hoe de oudsten van Jeruzalem boven tafel haalden wat de profeet Micha honderd jaar daarvoor had gezegd over de verwoesting van Jeruzalem. Jeremia 26:17,18 *Ook stonden er mannen op uit de oudsten van het land. Zij zeiden tegen heel het verzamelde volk: Micha uit Moreset heeft in de dagen van Hizkia, koning van Juda, geprofeteerd. Hij zei tegen heel het volk van Juda: Zo zegt de HEERE van de legermachten: Sion zal als een akker omgeploegd worden, Jeruzalem zal tot puinhopen worden en de berg van dit huis tot hoogten in het woud.* Men kende zijn klassieken. Jeremia stond niet alleen en dat wisten ze. Je kunt niet zeggen dat – wat men later – *de Schriftprofeten* is gaan noemen geen heil verkondigen, maar inderdaad: het zwaartepunt lag op de kritiek die zij namens God spuiden op het volk en de regering. Die profeten zeiden het oordeel aan aan het adres van Israël namens God.

Hoewel de omstanders – en dat waren er nogal wat op het tempelplein – de priesters en het volk het allemaal hoorden en het dus ook zelf konden beoordelen, neemt Hananja niet eens de moeite om deze tegenwerping van Jeremia te weerleggen. Hij heeft iets anders in zijn hoofd. Hij ruikt zijn kans. *Een profetische handeling*. Daarmee kan hij Jeremia aftroeven. Hij heeft eens goed gekeken naar het juk dat Jeremia om zijn nek heeft. Dat ziet er niet zo stevig uit. Twee handen aan de uiteinden en dan flink op het bovenbeen beuken. Dan moet het juk te breken zijn. Hananja doet een stap naar voren en pakt het juk vast dat op de nek van Jeremia ligt. Jeremia wordt totaal verrast door de actie van Hananja. Het is ook bruut. Jeremia werd er door overvallen. Zeker, ze waren het oneens. Er was een woordenstrijd. Dat mag. Dat is fair. Het gaat om de argumenten. Maar dit raakt de persoonlijke integriteit. Dit juk is niet van Hananja maar van Jeremia. Hij heeft het zelf gemaakt. En dat ook nog

wel in opdracht van God. Het is een voorbeeld. Het is niet een echt juk natuurlijk. Anders had Hananja het niet zomaar kunnen breken. Hananja is blijkbaar niet van de argumenten. Hij is meer van het bluffen en overvleugelen. Hij heeft het gevoel dat het momentum aan zijn zijde is. Jeremia 28:10,11 *Toen nam de profeet Hananja het juk van de nek van de profeet Jeremia af en brak het. En Hananja zei voor de ogen van heel het volk: Zo zegt de HEERE: Zo zal ik binnen twee volle jaren het juk van Nebukadnezar, de koning van Babel, van de nek van alle volken breken. En de profeet Jeremia ging zijns weegs.* Hoe moeten we dit zien? Is het een aftocht voor Jeremia? Een afgang? De actie van Hananja is de vriendelijkheid voorbij. Hij werd handtastelijk. Hij maakte iets kapot en dat was meer dan het namaak-juk. Jeremia wilde vermoedelijk geen escalatie. Hij had feitelijk ook genoeg gezegd. De tegenstanders hadden voldoende om over na te denken. Hananja's uiting van macht was feitelijk een zwaktebod. Jeremia geeft hem en de omstanders iets om over na te denken. 'Een ware profeet met alleen maar positief nieuws komt niet vaak voor.' Maar Jeremia noemt ook nog iets anders; Het profetisch criterium. De toekomst zal uitwijzen wie er gelijk heeft: Jeremia of Hananja. We lezen dit in Deuteronomium 18:21,22 *Wanneer u dan in uw hart zegt: Hoe kunnen wij het woord herkennen dat de HEERE niet gesproken heeft? Wanneer die profeet in de Naam van de HEERE spreekt, en het gebeurt niet en het komt niet uit, dan is dat een woord dat de HEERE niet gesproken heeft. In overmoed heeft die profeet dat gesproken; wees niet bevreesd voor hem.*

Van nationale naar internationale politiek

Die Hananja voelde zich wel heel erg zeker. Dat merk je aan alles. Beperkte hij zich in eerste instantie tot de inwoners van Jeruzalem en Juda en de tempelschatten, nu heeft hij het plotsklaps over *de volken*. Ziet u dat? Jeremia 28:11 *En Hananja zei voor de ogen van heel het volk: Zo zegt de HEERE: Zo zal ik binnen twee volle jaren het juk van Nebukadnezar, de koning van Babel, van de nek van alle volken breken.* Laten we eerlijk zijn dat verhaal van die *jukken* van Jeremia ging ook over de volken. De volken waren met hun vertegenwoordigers in de stad. God had Jeremia de opdracht gegeven om die vertegenwoordigers aan te spreken op hun plan om samen een vuist te maken tegen Nebukadnezar. Ook lijkt Jeremia de profeet Hananja uit te dagen het over de volken te hebben en niet alleen over Jechonia en de tempelschatten en de Judese ballingen. Jeremia 28:7,8 *Maar luister toch naar dit woord, dat ik spreek ten aanhoren van u en ten aanhoren van heel het volk: De profeten die vóór mij en vóór u vanouds geweest zijn, die hebben tegen vele landen en tegen grote koninkrijken geprofeteerd van oorlog, van onheil en van pest.* Inderdaad lijkt hier de taak van de profeet zich te verbreden. Ging het in het begin van het boek Jeremia vooral over en tegen Juda – en Jeruzalem en de tempel en de priesters en de profeten en de koningen – nu moet de profeet zich namens de HEERE ook richten tot de volken die in Jeruzalem bijeen zijn. Daar valt Juda ook onder, zeker maar in plaats van nationaal, lijkt er nu meer sprake van *internationale politiek*. Bemoeit de God van Israël Zich met de *internationale politiek*? Zeker. Nu u dat zo zegt – de God van Israël – is het u zeker opgevallen dat de HEERE in deze hoofdstukken inderdaad zo genoemd wordt: de God van

Israël. Normaal hoeft dat eigenlijk niet. Wanneer de profeet Jeremia zich beperkt tot Juda en Jeruzalem, kan hij het – meer voor de hand liggend – hebben over *uw God* of *onze God*. Maar zodra er buitenlanders bij komen kijken en God Zich bemoeit met de buitenlandse politiek, is het begrijpelijk dat Hij *de God van Israël* wordt genoemd, zoals in Jeremia 27:2-4 *Zo heeft de HEERE tegen mij gezegd: Maak u banden en jukken en leg die op uw nek, en stuur ze naar de koning van Edom, naar de koning van Moab, naar de koning van de Ammonieten, naar de koning van Tyrus en naar de koning van Sidon, door de hand van de gezanten die naar Jeruzalem komen naar Zedekia, de koning van Juda. U moet hun gebieden tegen hun heren te zeggen: Zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël.* Het is meer een antwoord op de vraag: ‘Says who?’ Dit zegt de God van Israël. Niet die van Sidon of Moab enz. maar de God van Israël. Deze Naam wordt voor de HEERE in het boek Jeremia tot nu toe niet erg vaak gebruikt, maar hij komt wel voor. Bijvoorbeeld in Jeremia 19:3 *Zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël: Zie, Ik ga onheil brengen over deze plaats, zodat bij ieder die het hoort, zijn oren zullen tuiten.* Hier valt ook de Naam *God van Israël*, maar ook hier in Jeremia 19 gaat het vermoedelijk om reactie uit het buitenland. Goed, de God van Israël bemoeit zich met de buitenlandse politiek. Kan Jeremia dat ook? Mogelijk herinnert u zich nog wel met welke opdracht God Jeremia riep. Hij is geroepen tot *profeet van de volken*. Jeremia 1:9-10 *Zie, Ik geef Mijn woorden in uw mond. Zie, Ik stel u op deze dag aan over de volken en over de koninkrijken, om weg te rukken en af te breken, om te vernielen en omver te halen, maar ook om te bouwen en te planten.* We zijn een eind op weg in ‘de profetieën van Jeremia’, maar we zijn er blijkbaar nog niet. Het begint pas. Hananja wilde zich in eerste instantie liever beperken tot Juda en Jeruzalem, de tempel en Jechonia. Maar hij liet zich uitdagen door Jeremia en bemoeide zich ook met de buitenlandse politiek. Daarmee overspeelde hij zijn hand. Hananja moest een steeds grotere broek aantrekken en ging zich bemoeien met zaken waar hij al helemaal geen verstand van had. Hij speelde blufpoker en verloor.

Israel en

de volken

God heeft de mensen en de dieren gemaakt en Hij geeft de aarde aan wie Hij wil.

Wij hebben wellicht de neiging om ons te beperken tot ons eigen volk en ons eigen land. Mogelijk trekken we de grens nog nauwer en bemoeien we ons alleen met de eigen kerk. De kerk is van het geloof. De kerk is van God. Als we iets willen zeggen – over hoe het er voorstaat – lijkt het verstandig om ons te begrenzen tot de HEERE en de kerk. Men zegt toch ‘dat een mens alleen moet praten over dingen waar hij verstand van heeft.’ Het is echter de vraag of er voor de HEERE ook zo’n scherpe grens loopt tussen de kerk en ons volk en het christelijke geloof en de andere landen en volken. Tot nu toe hebben we ons bij de Jeremiapreken redelijk beperkt tot de kerk en ons eigen land, beter gezegd tot Jeruzalem en Juda. Laten we eerlijk zijn: We deden dat in navolging van Jeremia. God gaat – bij wijze van spreken – nu pas de grens over. De vraag is: Mogen/moeten we dit grensverleggende hoofdstuk niet als een uitnodiging zien om met God ook over onze eigen grenzen te kijken? Een ding is duidelijk: Onze God, de Vader van de Heere Jezus Christus, is de HEERE van alle volken. Dat is een van de eerste dingen die God via Jeremia bekend maakt aan de afgezanten van de buurvölker.

Jeremia 27:4-6 *U moet hun gebieden tegen hun heren te zeggen: Zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël: Zo moet u zeggen tegen uw heren: Ik heb de aarde gemaakt, de mens en het vee die op het aardoppervlak zijn, door Mijn grote kracht en door Mijn uitgestrekte arm, en Ik geef haar aan wie het in Mijn ogen goed is. Welnu, Ik heb al deze landen gegeven in de hand van Nebukadnezar, de koning van Babel, Mijn dienaar. Zelfs ook de dieren van het veld heb Ik hem gegeven om hem te dienen.* De Schepper van de hele aarde en alle mensen en dieren is tegelijkertijd ook de HEERE. ‘God heeft de touwtjes in handen’, zegt ook Jeremia. De God van Israël bemoeit Zich blijkbaar even gemakkelijk met Zijn eigen volk als met de volken. *God geeft de aarde aan wie Hij wil.* Het is de vraag of wij ook *internationaal* moeten gaan bij deze Jeremia preken. Maar men kan zich net zo goed afvragen: ‘Waarom niet?’ Want als we een vergelijking willen maken dan zien we met één oogopslag dat de HEERE God en Jeremia de lijnen van Juda en Jeruzalem doortrekken naar de andere volken. Wat voor Gods volk geldt, geldt – visa versa – ook voor de omliggende volken. Laten we in de eerste plaats constateren dat de buitenlandse politiek een bijzonder grillig gebeuren is. Gisteren nog – bij wijze van spreken – keerden de buurvölkeren zich tegen het volkje Israël om dat volk namens de HEERE en Nebukadnezar van Babel een afstraffing te geven en de opstandigheid af te leren. 2 Koningen 24:1,2 *En zijn dagen trok Nebukadnezar, de koning van Babel, op, en Jojakim werd gedurende drie jaar zijn dienaar. Daarna kwam hij opnieuw tegen hem in opstand. Toen zond de HEERE de benden van de Chaldeeën tegen hem, de benden van Syrië, de benden van Moab en de benden van de Ammonieten. Hij zond hen tegen Juda om het om te brengen, overeenkomstig het woord van de HEERE dat Hij gesproken had door de dienst van Zijn dienaren, de profeten.* Was dat gisteren nog het geval, vandaag komen de volken – rondom Juda en Jeruzalem – met vreedzame bedoelingen naar Jeruzalem om zich samen met Juda tegen Babel te keren. Op het moment dat de volken in het volk van God een bondgenoot zien – men kent Juda Jeruzalem naar het zich laat aanzien een leidinggevende rol toe – op dat moment kan God de volken ook over een kam scheren met Zijn eigen volk. Alle neuzen staan in dezelfde richting. Nu nog de vraag of de richting goed is? Men wil gezamenlijk in opstand komen tegen het bewind van Babel. Maar de HEERE, de God van Israël denkt daar anders over. ‘Nee, zegt de HEERE, jullie moeten niet in opstand komen, maar je ondergeschikt opstellen ten aanzien van Babel.’ God is de baas. Hij is de HEERE van alle volken.

Israël en de omliggende volken

Hoe de Heere Jezus de satan versloeg en de heerschappij verwierf.

Iemand zou hierop – God is de baas over de wereld – kunnen afdingen en zeggen dat de duivel de heerschappij heeft over de wereld. Wij mensen lieten onze oren toch hangen naar de duivel? Dat klopt. Dat maakt de duivel nog niet tot heer over de wereld, maar hij heeft de HEERE God zeker in een lastig parket gebracht. Wat is het geval? De duivel is geen god. Hij is een schepsel, geschapen door de God van de Bijbel. Het was *een aartsengel*, te vergelijken met de engel Gabriël. Hij komt in opstand tegen God. Dat komt hem duur te staan, maar hij is zo slim om de mens mee te nemen in zijn val. Omdat de satan de mens gegijzeld houdt, kan de HEERE de satan niet direct bij zijn kladden grijpen. God wil eerst de mens bevrijden en vervolgens de satan aanpakken. De slang, zoals de duivel ook wel genoemd wordt, zet de mens in het paradijs op tegen God en verleidt hem tot zonde. Genesis 3:1 *De slang nu was de listigste onder alle dieren van het veld, die de HEERE God gemaakt had; en hij zei tegen de vrouw: Is het echt zo dat God gezegd heeft: U mag niet eten van alle bomen in de hof?* Het gevolg – van de zondeval – is dat het oordeel van God over deze wereld gaat. Met de wapens van zonde en dood houdt de satan de mens gegijzeld. God bindt de strijd aan met de satan en voorzegt dat Hij, de HEERE die strijd gaat winnen via een mens. Genesis 3:15 *En Ik zal vijandschap teweegbrengen tussen u en de vrouw, en tussen uw nageslacht en haar Nageslacht; Dat zal u de kop vermorzelen, en u zult Het de hiel vermorzelen.* De satan zal de hiel van de mens pijn doen, maar God zal de satan de kop inslaan. God had een plan bedacht hoe Hij de gegijzelden uit de dodelijke greep van de satan zou kunnen bevrijden. Om die reden tolereerde de HEERE de satan lange tijd in de hemel. D satan zat aan tafel als God met Zijn Raad bijeen was. Een bijzonder vervelende situatie maar eerst moesten de mensen bevrijd worden uit de greep van de satan voordat God met de satan kon afrekenen. God is de baas. Dat blijkt ook uit een verhaal als dat van Job. Job 1:9-12 *Toen antwoordde de satan de HEERE en zei: Is het zonder reden dat Job God vreest? Hebt Ú niet voor hem en voor zijn huis en alles wat hij heeft, een beschutting gemaakt? Het werk van zijn handen hebt U gezegend en zijn vee breidt zich steeds verder uit in het land. Maar steek toch Uw hand uit en tref alles wat hij heeft. Voorwaar, hij zal U in Uw aangezicht vaarwel zeggen. De HEERE zei tegen de satan: Zie, alles wat hij heeft, is in uw hand; alleen naar hemzelf mag u uw hand niet uitsteken. En de satan ging weg van het aangezicht van de HEERE.* Satan is wel de aanklager van de gelovigen, maar moet toch afwachten of God hem de macht wil geven iemand als Job alles af te nemen en ziek te maken en pijn te doen. Satan heeft veel macht, maar God heeft de heerschappij nooit uit handen gegeven. Toch kon de HEERE niet zomaar de mensen van de satan afpakken en de satan wist dat maar al te goed. God is rechtvaardig en de HEERE had Zelf gezegd tegen de mens dat – als hij zou eten van de boom van kennis van goed en kwaad – zou sterven. De zonde moest eerst ongedaan gemaakt worden en ook het gevolg van de zonde, de dood. Alleen als God kans zag de satan deze twee wapens uit handen te slaan, zou hij de ban verbreken die over de mensheid lag vanwege de boze. Dat lukt via Gods Zoon, Die mens wordt net zoals wij. Hebreeën 2:14,15 *Omdat nu die kinderen van vlees en bloed zijn, heeft Hij eveneens daaraan deel gehad om door de dood hem die de macht over de dood had – dat is de duivel – teniet te doen, en allen te verlossen die door angst voor de dood gedurende heel hun leven aan slavernij onderworpen waren.*

Jezus en de satan

Onze Heere Jezus Christus gaf de duivel de nekslag door Zijn offer voor de zonde.

De duivel had dus grote macht in de tijd voor Jezus, inderdaad. De duivel zegt – bij de beproeving in de woestijn – niet zonder reden tegen de Heere Jezus ‘dat hij de heerschappij had over alle koninkrijken op aarde.’ Jezus weerspreekt dat ook niet op dat moment. De duivel probeert de Heere te verleiden om voor hem te knielen. Op die manier zou Jezus zonder lijden en pijn koning van de wereld kunnen worden. Lucas 4:5-8 *En daarna bracht de duivel Hem op een hoge berg en liet Hem in een ogenblik tijd al de koninkrijken van de wereld zien. En de duivel zei tegen Hem: Ik zal U al deze macht en de heerlijkheid van deze koninkrijken geven, want die is aan mij overgegeven en ik geef die aan wie ik maar wil; dus, als U mij zult aanbidden, zal het allemaal van U zijn. Maar Jezus antwoordde en zei tegen hem: Ga weg van Mij, satan, want er staat geschreven: U zult de Heere, uw God, aanbidden en Hem alleen dienen.* De duivel beschouwde zichzelf als baas van de wereld en hij was dat ook in zekere zin. De Heere Jezus ontkent dat niet. Alleen is Hij niet van plan een kniebuiging voor de satan te maken. Hij had geen zin onderkoning te worden onder de boze. Beter was het door Zijn verzoenend lijden en sterven en heerlijke opstanding op de derde dag de wapens van zonde en dood – waarmee de duivel de mensheid klein hield – uit handen van de boze te slaan en Zich een eigen volk te verzamelen uit alle volken. In de Romeinenbrief werkt Paulus de vergelijking tussen de eerste mens Adam en de tweede mens Jezus verder uit op het punt van zonde en dood en vrijspraak en eeuwig leven. Romeinen 5:19-21 *Want zoals door de ongehoorzaamheid van de ene mens velen als zondaars aangemerkt worden, zo zullen ook door de gehoorzaamheid van de Ene velen als rechtvaardigen aangemerkt worden. De wet echter kwam er nog bij opdat de overtreding zou toenemen, maar waar de zonde is toegenomen, daar is de genade meer dan overvloedig geweest, opdat, evenals de zonde geregeerd heeft tot de dood, zo ook de genade zou regeren door gerechtigheid tot het eeuwige leven, door Jezus Christus, onze Heere.* Dankzij het onschuldig offer van de Heere Jezus voor de zonde en Zijn heerlijke overwinning op de dood, is er voor alle mensen de mogelijkheid om verzoening van zonden te ontvangen en verlossing van de dood en daarmee bevrijding uit de dodelijke greep van de satan. De satan heeft met Pasen de definitieve nekslag gekregen. Hij moet alle mensen laten gaan die geloven in de Heere Jezus Christus. Terecht zegt de Heere Jezus na Zijn heerlijke opstanding uit de dood ‘dat aan Hem gegeven is alle macht in hemel en op aarde en dat het Evangelie de weg naar het nieuwe Godsvolk is.’ Mattheus 28:16-20 *En de elf discipelen zijn naar Galilea gegaan, naar de berg waar Jezus hen ontboden had. En toen zij Hem zagen, aanbaden zij Hem, maar sommigen twijfelden. En Jezus kwam naar hen toe, sprak met hen en zei: Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Ga dan heen, onderwijs al de volken, hen dopend in de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest, hun lerend alles wat Ik u geboden heb, in acht te nemen. En zie, Ik ben met u al de dagen, tot de voleinding van de wereld. Amen.* De Heere Jezus Christus heet in het Grieks *Kurios* dat Heere betekent.

Jezus overwint de satan.

Jezus wordt gezet aan Gods rechterhand.

God is bezig in de loop van de geschiedenis alle vijanden te onderwerpen aan Christus' macht. Een van de eerste dingen die wij zien – nadat de Heere Jezus Zich met de Hemelvaart aan de rechterhand van God heeft gezet – is dat de satan de hemel uit wordt gezet. De reden is even eenvoudig als voor de hand liggend. Nu God via Zijn Zoon in principe alle mensen uit de greep van de satan kon losmaken, kon Hij de satan zelf ook aanpakken want de gijzeling was verbroken. Openbaring 13:7-9 *Toen brak er oorlog uit in de hemel: Michaël en zijn engelen voerden oorlog tegen de draak, ook de draak en zijn engelen voerden oorlog. Maar zij waren niet sterk genoeg, en hun plaats werd in de hemel niet meer gevonden. En de grote draak werd neergeworpen, namelijk de oude slang, die duivel en satan genoemd wordt, die de hele wereld misleidt. Hij werd neergeworpen op de aarde en zijn engelen werden met hem neergeworpen.* Er is met de Hemelvaart van Christus een grote stap gezet op weg naar Gods Rijk op aarde, maar op aarde heersen nog de dood en de zonde en het kwaad. D-day is achter de rug. De grote beslissing is gevallen met het offer en de opstanding en de Hemelvaart van onze Heere Jezus Christus. Maar V-day staat nog te gebeuren. De dag van de eindoverwinning moet nog komen. Dat is de dag waarop de HEERE voorgoed afrekenet met de satan en al zijn tegenstanders en de schuld en de dood. In feite is de HEERE nu bezig om alle opstandige machten te verslaan en voor Christus neer te leggen, zodat Hij Zijn voeten er op kan zetten als teken van overwinning. Paulus zegt het als volgt. 1 Korintiërs 15:20-28 *Daarna komt het einde, wanneer Hij het koningschap aan God en de Vader heeft overgegeven, wanneer Hij alle heerschappij en alle macht en kracht heeft tenietgedaan. Want Hij moet Koning zijn, totdat Hij alle vijanden onder Zijn voeten heeft gelegd. De laatste vijand die tenietgedaan wordt, is de dood.* Vanuit de schepping gezien heeft God de heerschappij over alles en iedereen op aarde. Zelfs de koningen en presidenten zijn als klei Gods hand. Hij stelt aan en zet af. Vanuit de Verlossing gezien heeft de Heere Jezus alle macht in de hemel en de aarde omdat Hij voor de mensheid de schuld heeft gedragen en de dood heeft overwonnen. Omdat de duivel ons door de zonde in de val – van het oordeel – liet lopen, heeft de Heere Jezus met terugwerkende kracht door het doodvonnis over onze schuld onschuldig te ondergaan, de dood overwonnen. Dankzij de Heere Jezus Christus ontvangt in principe ieder mens de mogelijkheid om zich door het vertrouwen op Hem los te maken uit de dodelijke greep van de satan. Alleen de gelovigen maken hier gebruik van. De niet-gelovigen zijn zo onverstandig en hardnekkig om de uitgestoken hand van God af te slaan. Als alle machten aan Christus zijn onderworpen en het eindoordeel gepasseerd is geeft Christus het Koningschap terug aan de Vader.

Jezus Christus is koning

De dood is de laatste vijand

Daarom wordt de dood ook *de laatste vijand* genoemd omdat – met het verslaan van de dood door Jezus Christus – de overwinning op de zonde wordt gevierd. Niet toevallig raakt de apostel Paulus – die vaak de nuchterheid zelf is – buitengewoon enthousiast als hij even verderop dankzij de Heere Jezus oog krijgt voor de ontleding van dood en schuld. 1 Korintiërs 15:52-58 *Want dit vergankelijke moet zich met onvergankelijkheid bekleden en dit sterfelijke moet zich met onsterfelijkheid bekleden.*

*En wanneer dit vergankelijke zich met onvergankelijkheid bekleed zal hebben, en dit sterfelijke zich met onsterfelijkheid bekleed zal hebben, dan zal het woord geschieden dat geschreven staat: De dood is verslonden tot overwinning. Dood, waar is uw prikkel? Graf, waar is uw overwinning? De prikkel nu van de dood is de zonde, en de kracht van de zonde is de wet. Maar God zij dank, Die ons de overwinning geeft door onze Heere Jezus Christus. Christus brengt feitelijk twee bewegingen op gang door Zijn verlossingswerk. Aan de ene kant redt Hij de mens uit de greep van de satan. God schenkt ons door de Heere Jezus Christus verzoening van schuld en verlossing van de dood en bevrijding van het kwaad. Maar de HEERE doet nog veel meer. Hij bevrijdt ons niet alleen uit de gevangenis, maar geeft ons ook instrumenten om beter en anders te leven in de nieuwe vrijheid. De Heere Jezus schenkt ons als voorschot in deze bedeling *de Heilige Geest* om – door Gods genade en wijsheid – dicht bij God te leven. In Efeziërs 1:14 noemt Paulus de Heilige Geest *een onderpand* oftewel *een voorschot* op de hemelse toekomst. De apostel moedigt ons aan dat vooral te blijven doen. Totdat wij met onze dood of de wederkomst van Christus naar de hemel gaan en deel krijgen aan een nieuw lichaam dat niet langer getekend is door de dood en de schuld en het kwaad, maar door de gerechtigheid en de Geest. Vervolgens brengt de Heere Zijn vijanden een vernietigende slag toe: De eeuwige dood over de duivel en zijn engelen en de mensen die de leugen liever hadden dan de waarheid. Iemand zal zich afvragen: ‘Waar is het wachten op?’ Het wachten is op het moment dat alle gelovigen uit de Joden en de volken zijn binnengegaan in Gods Koninkrijk. Het wachten is op de *volheid* van de gelovigen uit de heidenen en de volheid van de gelovigen uit de Joden. Openbaring 7:9 en Romeinen 11:25 en. We hebben gezien dat God de HEERE is en hoe Hij via Zijn Zoon de satan heeft overwonnen en de gelovigen gered. Nu weer terug naar de geschiedenis van Jeremia 28.*

Wat is uw enige troost in leven en sterven?

Het is de Heidelbergse Catechismus – een oud leerboek van de Gereformeerde Kerken – dat in de eerste vraag en antwoord deze fijne wetenschap prachtig verwoordt.

Zondag 1.

Vraag 1: Wat is uw enige troost, zowel in leven als in sterven? Antwoord: Dat ik met lichaam en ziel, zowel in leven als in sterven, niet mijzelf toebehoor, maar mijn getrouwe Zaligmaker Jezus Christus. Met zijn kostbaar bloed heeft Hij voor al mijn zonden volkomen betaald en mij uit alle heerschappij van de duivel verlost. Hij bewaart mij zo dat zonder de wil van mijn hemelse Vader geen haar van mijn hoofd kan vallen, ja ook dat alle dingen mij tot mijn zaligheid moeten dienen. Daarom verzekert Hij mij ook door zijn Heilige Geest van het eeuwige leven en maakt mij van harte gewillig en bereid om voortaan Hem toegewijd te leven.

In de hemel regeert Christus als koning.

Israël en de volken

Feitelijk zegt de HEERE: ‘Wat goed is voor mijn volk Israël is ook goed voor de andere volken.’ Opmerkelijk, want bij die andere volken spelen toch weer heel andere zaken. Om iets te noemen: Zij zijn niet Gods volk. Zij hebben andere goden. De verschillen zijn legio. Maar er zijn ook overeenkomsten. Alle mensen en alle volken zijn bij God begonnen. We stammen als mens af van Adam en Eva. Ook hebben we allemaal een oordeel van God in de benen, *de zondvloed*. Noach en zijn vrouw en hun zonen met hun vrouwen overleefden de *zondvloed* dankzij Gods genade. Uit die zonen Sem, Cham en Jafeth zijn de volken ontstaan. Genesis 10:32 *Dit waren de geslachten van de zonen van Noach, ingedeeld naar hun afstamming, met hun volken; van hen stammen de volken af die zich na de vloed over de aarde hebben verspreid.* Kortom: alle mensen zijn door God geschapen en alle volken hebben *het oordeel van de zondvloed* aan den lijve ondervonden in hun stamvaders. Dat moet nog ergens in ons onderbewuste zitten. Maar er zijn nog meer zaken in de schepping die ons opmerkzaam maken op het bestaan van God. In de Romeinenbrief 1:19-21 zegt Paulus het zo: *Omdat wat van God gekend kan worden, hun bekend is. God Zelf heeft het hun immers geopenbaard. Want de dingen van Hem die onzichtbaar zijn, worden sinds de schepping van de wereld uit Zijn werken gekend en doorzien, namelijk én Zijn eeuwige kracht én Zijn Goddelijkheid, zodat zij niet te verontschuldigen zijn. Want zij hebben, hoewel zij God kennen, Hem niet als God verheerlijkt of gedankt, maar zij zijn ver dwaasd in hun overwegingen en hun onverstandig hart is verduisterd. Terwijl zij zich uitgaven voor wijzen, zijn zij dwaas geworden, en hebben zij de heerlijkheid van de onvergankelijke God vervangen door een beeld dat lijkt op een vergankelijk mens, op vogels en op viervoetige en kruipende dieren.* Wat Paulus hier schrijft voelt een beetje als wanneer een politieagent – tegen iemand die een overtreding maakt maar beweert ‘nergens van te weten’ – opmerkt: *‘Iedere burger wordt geacht de wet te kennen.’* Je kunt je afvragen hoe het komt dat de meeste mensen de God van de Bijbel niet lijken te kennen, laat staan erkennen. Volgens Paulus werkt de ongerechtigheid van een mens in de hand dat hij zaken verdringt zoals het kennen van God en de geboden. Onrecht en waarheid gaan blijkbaar moeilijk samen. Mensen die onrecht doen onderdrukken het gevoel voor waarheid. Wie zich afsluit voor de waarheid doet de deur dicht naar God. Romeinen 1:18 *Want de toorn van God wordt geopenbaard vanuit de hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid van de mensen, die de waarheid in ongerechtigheid onderdrukken.* Ook als een mens zegt: ‘Ik wist van niets’, houdt God hem toch verantwoordelijk. Ieder mens kan God kennen uit Zijn werk: de schepping.

Het volk Israël voerde het oordeel van God uit over Kanaän.

God houdt alle mensen en volken verantwoordelijk voor het leven dat ze leiden. Zo ging Gods oordeel – eerder al – over de volken van Kanaän. Tegen Abraham had God een getal genoemd van 400 jaar. 400 jaar zou de HEERE nog geduld hebben met de inwoners van Kanaän, maar daarna zou de maat van de ongerechtigheid vol zijn. Genesis 15:13-16 *Toen zei God tegen Abram: Weet wel dat uw nakomelingen vreemdelingen zullen zijn in een land dat niet van hen is; zij zullen hen dienen en men zal hen vierhonderd jaar onderdrukken. Maar ook zal Ik over het volk dat zij zullen dienen, rechtspreken en daarna zullen zij met veel bezittingen wegtrekken. Maar ú zult in vrede tot uw*

*vaderen heengaan; u zult in goede ouderdom begraven worden. De vierde generatie zal hier terugkeren, want de maat van de ongerechtigheid van de Amoriëten is tot nu toe niet vol. Na 430 jaar vertrekt Mozes met het volk Israël uit Egypte. Exodus 12:40,41 De verblijfsduur van de Israëlieten, de tijd dat zij in Egypte gewoond hadden, was vierhonderddertig jaar. En het gebeurde na verloop van vierhonderddertig jaar, op deze zelfde dag gebeurde het: alle legers van de HEERE zijn uit het land Egypte vertrokken. De tijd voor het oordeel van Kanaän was rijp. God liet dat oordeel voltrekken door Zijn eigen volk toen het Land Kanaän werd veroverd. Vergeet ook het oordeel niet dat God voltrok over de steden Sodom en Gomorra, waarvan de Dode Zee een stille getuige is. Genesis 18,19 De volken weten – onderhuids – heel goed hoe de zaken ervoor staan. Er zijn grote verschillen, maar ook overeenkomsten tussen Israël en de volken. Van Israël geldt dat de bijzondere positie als *volk van God* hen – vergeleken met de andere volken – heel veel geeft. Maar ‘adeldom verplicht’. De verantwoordelijkheid van Gods volk is groter omdat ze beter weten en meer ontvangen hebben aan ontmoetingen en *verbonden* en *beloften* van God. Romeinen 9:4,5 Tegen Zijn volk zegt de HEERE waarom Hij de volken van Kanaän veroordeeld heeft, maar dat Hij hen ook zal oordelen als Hij dezelfde dingen bij hen aantreft. Het gaat dan om zaken als incest en overspel e.d. Leviticus 18:24 Het is dus een vergissing om te denken dat veel mensen en volken God niet kennen en dus ook niet verantwoordelijk zouden zijn voor hoe ze leven. Het is ook een misverstand als gedacht zou worden dat God Israël – vergeleken met andere volken – een voorkeursbehandeling geeft en hen ontziet. Dat is niet zo. Paulus zegt het als volgt in Romeinen 2:9-11 *Verdrukking en benauwdheid zullen komen over de ziel van ieder mens die het kwade teweegbrengt, eerst over de Jood, en ook over de Griek, maar heerlijkheid en eer en vrede over ieder die het goede werkt, eerst over de Jood, en ook over de Griek. Want er is geen aanzien des persoons bij God.**

De Jood en de niet-Jood (Marc Chagall)

Geestelijke en militaire strijd

Het volk Israël had in de tijd van de ballingschap een exportproduct namelijk: de opstand tegen Babel. De opstand tegen Babel is zo hardnekkig in Jeruzalem dat het aan een zekere politiek onverstand doet denken. Men kan zich afvragen of opstand tegen Babel niet – verdekt – opstand tegen God is. Men wil geen oordeel van God ondergaan, maar men wil ook niet anders gaan leven. Men wil vrij zijn van God en Zijn gebod. De koningen – vanaf Jojakim – zijn allemaal door Babel

verwijderd vanwege hun opstandige karakter. Nebukadnezar heeft de laatste koning Zedekia zelfs een gelofte laten afleggen om loyaal te blijven. Het heeft niet echt geholpen. 2 Kronieken 36:13 *Bovendien kwam hij in opstand tegen koning Nebukadnezar, die hem een eed had laten afleggen bij God. Hij was halsstarrig, en verstokte zijn hart, zodat hij zich niet bekeerde tot de HEERE, de God van Israël.* Zedekia wil doen wat hem belieft. Hij wil de adem van God en van Nebukadnezar niet langer in zijn nek. Hoewel men bij Zedekia vrij algemeen denkt aan een zwakke vorst moet hij toch in de gaten hebben gekregen dat het volk van Juda en Jeruzalem te klein was om iets te kunnen doen tegen de grootmacht Babel. Wanneer ze nu eens samen zouden werken met de buurvolken? Niet voor niets wordt de conferentie gehouden in Jeruzalem en is Zedekia waarschijnlijk de voorzitter. De volken die daar aanvankelijk weinig voor voelden gaan steeds meer in deze richting denken. Iedereen wil vrij zijn van overheersing. Daar vinden ze elkaar. Dit is wel herkenbaar. *Vrijheid* is voor deze volken zoets als het afschudden van een lastig juk. Dat heeft Israël in de tijd van Jeremia met de buurvolken gemeen. Men wil het vonnis van God afschudden. Maar er is nog een overeenkomst: men heeft last van een gezamenlijke vijand. Voor Israël en de buurvolken heet de vijand: Babel. Het is een geestelijke strijd, maar men vecht ook met paarden en ruiters en pijl en boog.

Geestelijke en militaire strijd

Het einde van een valse profeet

Hoe lang het precies duurde is niet bekend. Sommigen menen dat Jeremia van het tempelplein wegliep – nadat Hananja het juk aan stukken had gebroken – maar even later alweer terug kwam. Het zal inderdaad niet zo lang daarna geweest zijn dat Jeremia op Gods verzoek de profeet Hananja opzoekt. Want de HEERE had een speciale boodschap voor Hananja. Jeremia 28:12-14 *Toen kwam het woord van de HEERE tot Jeremia, nadat de profeet Hananja het juk van de nek van de profeet Jeremia had gebroken: Ga tegen Hananja zeggen: Zo zegt de HEERE: Jukken van hout hebt u gebroken, nu zult u in plaats daarvan jukken van ijzer maken. Want zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël: Ik heb een juk van ijzer gelegd op de nek van al deze volken, om Nebukadnezar, de koning van Babel te dienen, en zij zullen hem dienen, ja, Ik heb hem ook de dieren van het veld gegeven.* De moraal van het verhaal is dat wie het juk van Babel niet wil aanvaarden het nog veel beroerder krijgt. Het lijkt op een val waarin een dier – dat zijn nek er uit wil trekken – hoe langer meer vast komt te zitten. Om die reden is de HEERE boos op mensen zoals Hananja. Die valse profeten zetten het volk op het verkeerde been. Ze geven lucht aan bepaalde gevoelens en ze wakkeren de hoop op bevrijding aan. En dat terwijl het volk eerst het vonnis en de straf moet ondergaan alvorens aan vrijheid en terugkeer te kunnen denken. Mensen als Hananja willen niets weten van het vonnis over de zonde en Gods oordeel. Men wil zich niet bekeren, maar men wil ook geen oordeel van God ondergaan. Men geeft voedsel aan de hoop op bevrijding en dat voedsel overgiet men vervolgens met een vroom sausje. God zou gezegd hebben ‘dat de tempelschatten

binnen twee jaar terug zijn in Jeruzalem samen met de vorige koning Jechonia en zijn gevolg.' Dat neemt de HEERE de – zogenaamde – profeet Hananja ernstig kwalijk. Hij is helemaal geen profeet. Hij zuigt het hele verhaal uit zijn grote duim. Hij doet net alsof God via hem tot het volk spreekt maar God weet van niets. Het ergste is: Hij liegt en zet het volk volstrekt op het verkeerde been en hij maakt het op die manier alleen maar erger. In plaats van vrijheid zullen de duimschroeven nog verder aangedraaid worden. Niet alleen van de kant van de HEERE. Dat ook, maar ook bijvoorbeeld door iemand als Nebukadnezar. Die heeft het ook helemaal gehad met Israël. De boosheid van God is zo groot dat het laatste uur van Hananja geslagen is. Binnen twee maand is het met hem afgelopen. En zo geschiedt het. Dat moet Jeremia hem gaan vertellen. *Jeremia 28:15-17 Toen zei de profeet Jeremia tegen de profeet Hananja: Luister toch, Hananja, de HEERE heeft u niet gezonden. Ú echter hebt dit volk op leugen doen vertrouwen. Daarom, zo zegt de HEERE, zie, Ik ga u wegwerpen van de aardbodem. Dit jaar sterft u, omdat u hebt opgeroepen afvallig te worden van de HEERE. En de profeet Hananja stierf in datzelfde jaar, in de zevende maand.*

Jukken van hout hebt u gebroken, nu zult u in plaats daarvan jukken van ijzer maken.

